

DZIENNIK WARSZAWSKI

Nr. 204.

Sobota, 4 (16) Września.

1865 r.

Wychodzi codziennie oprócz dni następujących po Świątach uroczystych i niedzielach. — Prenumerata w biurze Dyrekcji, Ulica Miodowa Nr. 437 i Kantorak. — Obwieszczenia przyjmują się za opłatą od wiersza druku: za 1-krotne obwieszczenie kop. 4, za 2-krotne k. 6, za 3-krotne kop. 8. — Artykuły nadsyłane do zamieszkania w Dzienniku nie zwracają się. — Listy przyjmują się tylko frankowane. — We wszystkim co dotyczy Dziennika, należy odnosić się wprost do Dyrekcji.

Prenumerata w Warszawie: Rocznie rs. 8. — Półrocznie rs. 4. — Kwartalnie rs. 2. — Miesięcznie kop. 67. — Bez odnoszenia w biurze Dyrekcji prenumerata nie przyjmuje się; — Numer pojedynczy kop. 5. — Za odnoszenie do domu opłaca się miesięcznie kop. 5. — Na prowincji na stacjach Poczтовых w Królestwie i Cesarstwie: Rocznie rs. 9 k. 20. — Półrocznie rs. 4 k. 60. — Kwartalnie rs. 2 k. 30. — Za przesyłkę w kopertach kwartalnie dopłaca się Rs. 1.

Rok 2.

S P I S R Z E C Z Y.

DZIAŁ URZĘDOWY. — Rektor akad. duch. rzymsk.

katol. — **DZIAŁ NIEURZĘDOWY.** — Warszawa: Przegląd polityczny. — P. Kaniowski. — P. Calau. — Przybycie Blondina. — Cmentarz w Łowiczu. — Urodzaje. — Święta starozak. — Porównanie dochodu na drog. żel. — Awanse. — Zdjęcie sekwestru. — Zbrodnia zaburz. publ. — Język rusiński. — Nowe stowarzyszenie. — O reformie szkół. — Odczyty o cholery. — Dr. Dietl. — Bank hypoteczny. — Drogi żelazne galicyjskie. — Projekt kolei żel. — Odkrycie broni. — Oświetlenie gazowe. — Ameryka. Stosunki z Meksykiem. — San-Domingo. — Anglja. Okólnik hr. Russella. — *Shenandoah*. — Austrja. Finanse. — Francja. Wybory. — Serdeczne porozumienie z Anglja. — Eskadry ang. i franc. — Okólnik p. Drouyn de Lhuys. — Jen. Lamoriciere. — Grecja. Kłopoty rządu. — Meksyk. Pomyślnie wiadomości. — Prusy. Sprawa Otta. — Gablenz; hr. Kielmansegge; Bismarck. — Organizacja wojsk w ks. Lauenburgu. — P. May. — Jen. Manteuffel. — Ks. Augustenburgski. — Odmówienie płacenia podatków. — Włochy. Wybory. — Korespondencje z Stopnickiego, Lublina i Zürichu. — Kronika. — Fejleton (Teatra warszawskie).

DZIAŁ URZĘDOWY

Warszawa, d. 3 (15) Września.

Rektor Akademii Duchownej Rzymsko-Katolickiej Warszawskiej, podaje do wiadomości komu o tem wie dzieć należy, że z powodu niedokończenia jeszcze w całości reperacji w nowym gmachu na pomieszczenie Akademii przeznaczonym, i przeniesienia onej, rozpoczęcie nowego roku naukowego nie będzie mogło nastąpić w zwykłym terminie to jest dnia 15 Września r. b. O dniu zaś dla zjazdu i zapisu Alumaów na następny rok naukowy postanowić się mającym, nastąpi w czasie właściwym stosownie za wiadomienie.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

Warszawa d. 3 (15) Września.

W braku ważniejszych wiadomości politycznych, umysły zajmują się zjazdem monarchów Francji i Hiszpanji w San-Sebastian i Biarritz.

FEJLETON DZIENNIKA WARSZAWSKIEGO.

Teatra Warszawskie.

Dnia, 3 (15) września.

Szereg przedstawień od ostatniego sprawozdania naszego, rozpoczęła, tragedia! Nie trwożcie się jednak ani radujcie przedwcześnie, czytelnicy — tragedia ta nie wzbogaciła dramatycznego repertuaru, nie jest ona ani wysiłkiem zabiegłości, ani owocem pracy — jest to raczej jeden z tych *syngeltonów* serjo dramatycznych, jakie w *preferansie* dla potulnej publiki warszawskiej, *zadają* niekiedy na scenie tutejszego teatru.

W istocie — zdarzają się niekiedy takie szczęśliwe dni w ciągu miesięcy, że publiczność czyta na rozlepionych afiszach, tytuł jednej z czterech dram i tragedij, stanowiących obecny repertuar tej gałęzi sztuki — wtedy, pomiędzy średnią klasą mieszczań, stanowiącą jądro ludności tutejszej, rozpoczyna się ruch wielki — mężowie wdziwiają nowe surduty, żony i córki, dobywają z szaf odświętne stroje, furmani myją starożytne powozy i zaprzagłszy do nich tuczone na kartoflach konie, wiozą całe rodziny do teatru, osadzając niemi łoże drugiego piętra, galerjowe, a nawet amfiteatr wyższy. Wtedy to również i kszesła napętniają się odmienną od zwykłej publicznością — słowem, cała sala zostaje pod przeważnym wpływem, czysto uczuciowej publiki, która wychodzi z teatru z chustkami zwilżonemi od łez, z głębi serca wyłanych! A jednak, dla artystów zarówno jak dla sztuki, taka właśnie, dziewczęca publiczność, najpotrzebniejszą jest mo-

Jak zawsze, publiczność chciałaby przeniknąć tajemnicę rozmów pomiędzy koronowanemi głowami, a nie brak nowiniarzy, roznoszących wieści o przyjętych postanowieniach i rozmowach, które je przygotowały. Według takich wieści, Francja zdołałszy zbliżyć królową Izabellę z królem Wiktorem Emanuelem, im by powierzyła w swe miejsce czuwanie nad bezpieczeństwem ojca św. W tem romansowem przedsięwzięciu, ani Hiszpanja ani Włochy nie chciałyby przyjąć przeznaczonej im roli, zatem nie można spodziewać się powodzenia tej kombinacji. Lecz w czasie posuchy, takie ploteczki polityczne zastępują miejsce poważnych wiadomości. Gdyby zjazd były czemsiś więcej nad wymianę grzeczności, należałoby podziwiać szybkość z jaką załatwiano na nich najważniejsze kwestje; cesarz bowiem Napoleon bawił tylko kilka godzin w San-Sebastian, również jak i królowa Izabella w Biarritz, którzy przejechał także książe Amadeusz d'Aoste, mający niby służyć za węzeł pomiędzy Włochami a Hiszpanją, przez małżeństwo z najstarszą córką królowej Izabelli. — Co do tego projektowanego małżeństwa, dziennik madrycki *Epoca* robi następujące uwagi: Ks. Humbert, najstarszy syn Wiktora Emanuela, ma się ożenić przed swym młodszym bratem, księciem Amadeuszem. Zresztą stan polityczny Europy nie jest tak ustalony, aby mogły mieć miejsce niektóre związki małżeńskie. Małżeństwo pomiędzy domem burbońskim a domem sabaudzkim, byłoby zerwaniem ze stronnictwem monarchicznym, które rzuciłoby się w objęcia don Carlosa.

Telegram z Madrytu donosi, że królowa Izabella 12-go przybyła do Vittoria, oraz, że minister spraw zagranicznych, p. Bermudez de Castro, zamierza podać się do dymisji po powrocie dworu do Madrytu.

że... Nie zginie przed nią żadna myśl szlachetna, żadne uczucie silne i wzniosłe, wyrażone przez aktorów, nie przejdzie bez szczerzego oklasku. Są to prawdziwi amatorowie sztuki dramatycznej, dla których warto osobny teatr zbudować!

Mais... revenons à nos moutons... Tragedją przedstawioną w przeszłą niedzielę — była Marja Stuart, dzieło treści wspaniałej, choć problematycznie przerebione, a przetłomaczone nie dość silnie, choć nie bez wartości literackiej.

Pomimo jednak rzadkości widowiska, nie rozwidlibyśmy się nad niem, jako nad rzeczą powszechnie już znaną, gdyby to ostatnie przedstawienie Marji Stuart, nie odznaczyło się było kilku nowemi rysami. Najpierw, pani Rakiewicz, po dosyć długiej nieobecności wystąpiła na scenę, czyniąc nam przyjemną niespodziankę... Gra jej w tej tragedji, ocenianą już była korzystnie i przez nas i przez całą publiczność, dla tego nie dotykamy jej wcale, zwracamy jedynie uwagę artystki, na jeden drobny szczegół, który nas zraził nieco. Oto Marja Stuart, wykwiłtna wychowanka paryzkiego dworu, żona Delfina Francji, ten kwiat elegancji i wdzięku, nie może i nie powinna, chociażby i w więzieniu nawet, nosić chusteczki do nosa w rękawie od sukni, na wzór podróżyjących u nas kwesterzy klasztornych. Drobny to szczegół i nie zmniejszający wartości gry aktorki, zawsze jednak rażący i poprawić go trzeba.

Mówiąc o szczegółach etykietałnych, musimy również zapytać pp. Nowińskiego i Trapszę, dla czego w

Na ostatniem, przed odroczeniem, posiedzeniu kortezów portugalskich, p. d'Aguiar, prezes gabinetu, oznajmił, że nowe ministerstwo nie przedstawi żadnego programu, lecz całą swę siłę chce czerpać z ciała prawodawczego, ścisłego zachowywania praw i konstytucji państwa. P. Fontez Pereira de Mello, minister skarbu, zabrawszy głos powiedział, że gabinet nie ma wcale myśli jakiegokolwiek wyłączności politycznej, że pragnie tylko złączyć w jedno wszystkie siły żywotne narodu i przyciągnąć do swej polityki wszystkich mężów stanu, bez względu na ich polityczne przekonania. P. Fontez oznajmił, że czynnie będzie usiłował poprawić stan finansów. Minister rolnictwa i minister sprawiedliwości także zapowiedzieli ulepszenia w swych wydziałach.

We Włoszech kończą się w tej chwili wybory do rad prowincjonalnych, których charakter będzie wskazówką charakteru przyszłych wyborów do parlamentu. Rezultat tych wyborów, również jak i wyborów do rad gminnych, jeszcze nie jest znany, lecz jak wnoszą, z tego co już wiadomo, dzienniki florenckie, kandydaci stronnictwa liberalnego, wszędzie będą mieli znaczną przewagę.

Ministerjalny organ pruski, *Prov. Corr.*, podaje obszerny artykuł „o pruskiej polityce i umowie gasteinskiej,” kończący się następującemi słowami: „Żądania lutowe zostały utrzymane w całej swej rozległości. Bezwątpienia, zaszła ważna zmiana. Z jednej strony ustanowienie nowego systemu zarządu w księstwach nie jest już wątpliwem; z drugiej strony, Austrja, prócz ustąpienia całego Lauenburga, zgodziła się już w obecnym stanie na ważniejsze żądania lutowe. Umowa gasteinska zatem, jest ważnym krokiem naprzód, ku spełnieniu nadziei i żądań Prus, na drodze przyjaznego porozumienia

obec królowej, w jej pałacu, mianowicie zaś w akcie czwartym, stoją z głowami nakrytemi? Gdyby chociaż tragedia pełniła się na madryckim dworze, możnaby uniewinnić tych panów jako *grandów*, korzystających z nadanego im przywileju — lecz o ile wiemy, w Anglii najwyżsi nawet dostojnicy korony, nie mają pozwolenia stać w mieszkaniu, nie tylko królowej, lecz każdej kobiety, z kapelusząmi na głowie. Zresztą, przykład starego Melwila (p. Chęciński) który pomimo ubielonej wiekiem brody, stał z głową odkrytą, powinien być zreflektować dwóch innych dworaków.

P. Łapińska (Walerja) przedstawiała rolę Elżbiety z talentem i dobrem pojęciem charakteru tej charakterystycznej postaci dziejowej, lecz najbardziej zadziwił nas p. Piasecki, który dostawszy rolę Mortimera po Bedurkiewiczzu, na cztery dni przed przedstawieniem *Marji*, zdołał ją wystudjować starannie, a chociaż w grze tego młodego i tak długo zaniedbanego artysty, widać było pewne niewykończenie, mianowicie zaś w poruszeniach rękami, przecież oddał on głównejsze sytuacje z zapałem i przejęciem się ich pięknosciami, huczne oklaski widzów nagrodziły tak chwalebne usiłowania aktora.

Przypatrujemy się postępowm w grze p. Piaseckiego, tem uważniej, że w obecnej chwili, dramatyczna scena tutejsza, nie ma wcale pierwszych amantów, ani w lekkim, ani w serjo rodzaju, tak, że chyba w „ciężkim poszukać” by ich trzeba... Nawet p. Texel, który w kilku wystąpieniach, objawił był trochę zdolności i mógł wyrobić się z czasem — opuścił teatr warszawski, prze-

„z Austrią.” — Toż pismo donosi, że wypłata sumy wynagrodzenia za Lauenburg, dokonana będzie z prywatnej skrzynki królewskiej. Objęcie w posiadanie tego księstwa, bezzwłocznie nastąpi; komisarzem królewskim będzie wyznaczony były minister Arnim Boytzenburg, który wkrótce wyjedzie do Lauenburgu. Dalsze uregulowanie stosunków tego księstwa do korony pruskiej, później nastąpi. *Banks und Hand. Z.* podaje pogłoskę, że Austria już uzyskała sumę przypadającą jej od Prus za Lauenburg; wierzycielność tę zeskontował Rotszyl. — Wprowadzenie umowy gastejskiej w wykonanie już się zbliża i do Kiel, jak donosi telegraf, przybyło 13-go b. m., dwie kompanje morskiego pruskiego batalionu wraz z rodzinami. Kompanje te zaraz zaciągnęły tam warty. — Obok umowy gastejskiej podpisano protokół, obejmujący nie żadne tajne warunki, lecz zobowiązanie do dalszego prowadzenia układów. — *Köln. Z.* podała wiadomość, że król saski będzie obecny na manewrach wojsk pruskich pod Merseburgiem, z czego wnoszono, iż monarcha ten przechodzi do obozu pruskiego. Tymczasem *Dresd. J.*, jak donosi telegram, z urzędowego upoważnienia uznał tę wiadomość za bezzasadną.

Wypadki na wschodzie zaczynają zwracać na siebie uwagę. Kwestja syryjska w ten sposób została załatwiona, że Duad-pasza cofnął swe wymagania, aby Liban został uznany za autonomiczną prowincję i zgodził się na warunki, które nie naruszają godności rządu tureckiego. Za to w księstwach naddunajskich ciągle obawiają się wybuchu, chociaż Turcja jak się zdaje, porzuciła myśl wywołania dyplomatycznej interwencji. Według telegramu z Paryża, mocarstwa porozumiały się co do konwencji w przedmiocie żeglugi przy ujściu Dunaju, i gotowy już akt w tym względzie, wkrótce ma być podpisany.

Zwracamy uwagę czytelników na zamieszczoną poniżej korespondencję z Zurichu.

* (P. Kanowski), dyrektor tutejszej szkoły sztuk pięknych, znany z swych prac artystycznych, wysłany przez komisję rządową oświecenia publicznego za granicę, dla przekonania się o obecnym stanie tamtejszych akademij kunsztów, po przeszło dwumiesięcznej nieobecności, powrócił w tych dniach do Warszawy ze swej artystycznej wycieczki do głównych stolic Europy, przepędziwszy najwięcej czasu w Rzymie.

* (P. Calau), nadworny fotograf książąt pruskich, przybył tu wczoraj z Wrocławia i zamierza urządzić

abonament na oglądanie stereoskopowych widoków, w których mieści się glob cały! P. Calau ma 40 skrzyń, z których każda zawiera w sobie po 25 widoków—odtworzących z nadzwyczajną prawdą i złudzeniem, znakomitsze i słynące pięknosciami miasta lub okolice. Ponieważ obejrzenie tylu obrazów wymaga nader długiego czasu, przeto wrocławski fotograf zamierza urządzić bilety z abonamentem na pewną liczbę posiedzeń. Dziś jeszcze nie możemy nic wyrzec o wartości stereoskopowych widoków p. Calau, lecz zobaczywszy je na próbie wkrótce nam przyrzeczonej, — opowiemy czytelnikom własne wrażenia. Możeby p. Calau, korzystając z pobytu w Warszawie, pomnożył liczbę skrzyń swoich, o kilka jeszcze, w których mógłby zamknąć widoki Warszawy, wykonane tak wiernie w stereoskopowych fotografiach z zakładu p. Mieczkowskiego.

* (Przybycie Blondina) do Warszawy, zapowiedziane od dawna, zdaje się istotnie, i to niebawem nastąpi. Wczoraj widzieliśmy już p. Stangena, który przywiezie tu sławnego linochoda na swoje ryzyko. Dzierżawca Doliny szwajcarskiej, nabył już podobno prawa p. Stangena, a przybyli wczoraj wieczorem inżynierowie Blondina, dziś z rana mieli oglądać ogród Doliny i osądzić, czy miejsce to dogodnym się okaże dla bohatera Niagary. W razie, gdyby śmiały ewolucjom Blondina potrzeba było obszerniejszej przestrzeni — wystąpi on na Ujazdowskim placu, naprzeciw Doliny leżącym. W każdym razie, warszawianie ujrzą już niedługo, tak dawno i tak niecierpliwie oczekiwanego linochoda, którego ciekawy życiorys wraz z rycinami, przedstawiającymi główne sztuki na linie, p. Stangen przywiózł tu z sobą, zawarty w broszurze wydanej w języku niemieckim. P. Stangen jest nieustraszoną turystą: niedawno przebył on Afrykę i przywiózł z tamtąd ciekawe pamiątki starożytności.

* (Na cmentarzu w Łowiczu) niedawno uszkodzone zostały nagrobki i krzyże. Z wyprowadzonego śledztwa okazało się, iż uszkodził je cierpiący chwilami pomieszanie zmysłów, włościanin wsi Bocheń, odległej od Łowicza wiorst 5, Stefan Barański, który został odesłany na kurację do szpitala św. Jana Bożego w Warszawie.

* (Urodzaje). Z okręgu siennickiego donoszą: Okropna posucha przez cały lipiec trwająca, najpiękniejszą jęczmioną, grochy i owsy tak dalece spaliła, że z tych zbóż, ani połowy ziarna zdadnego do siewu mieć nie podobna, a groch, pszenica i żyto, najmniej o jedną trzecią część zmniejszoną mają swoją zwykłą wielkość. Pszenicy i żyta zebrano w snopie mniej także o trzecią część, a obok tego co do słomy, takowe zboża mniej wyrosły, co znaczny ubytek paszy i podściółki uczyni. Kartofle pomimo tej posuchy na wszystkich gruntach mochnych i niskich trzymały się dobrze i one jedne najwięcej uspakajały, że nie będzie braku produktów na gorzelnie; tymczasem deszcz obecny ostatecznie już zniszczył kartofle, albo w polowie, albo całkowicie. Folwarki nie mogąc dostać potrzebnej ilości robotników: nie mogły przed nastaniem deszczów, ani połowy zebrać oziminy i nie prawie jęczmienia, owsa i grochu. Od dnia 4 sierpnia przez

miesiąc przeszło trwające deszcze ciągle po pięć lub ośm dni, uczyniły w płodach rolniczych i łąkach ogromne szkody, a zboża wszystkie tak zrosły na polach że prawie na żaden użytek połowa z nich nie będzie przydatną. Przez te deszcze są tak wielkie straty, że tylko rolnik takowe ocenić potrafi i może obliczyć następstwa złe, które spadną na inwentarze i ubytek z nich dochodu przez brak pogody i przez zmniejszenie paszy. Koniczyna czerwona nasienna, rzadko gdzie zebrana została, a drugi pokos koniczyny na siano, w kuczach stojąc, zapewne w nich zgnije. Gryka dotąd rośnie lub zgnęła.

* (Z powodu zbliżających się świąt starożytnych) w dniach 9 (21), 10 (22), 18 (30) września, 23, 24 i 30 września (5, 6 i 12 października), oraz 1 (13) października, głównodowodzący wojskami polecił racył: aby żołnierze starozakonni, zostający w oddziałach i komendach, konsystujących w Warszawie i w okolicach, zwolnieni byli w te dni od obowiązków służbowych, tudzież aby im pozwolono odbywać obrządki religijne i stołować się u współwyznawców swoich w mieście (*Roz. do wojsk.*).

* (Porównanie dochodu) za miesiąc sierpień. 1865 r.) a) na drodze żel. warsz.-wied.: w 1864 r. z ruchu osób rs. 44,307 k. 26, z przewozu towarów rs. 81,178 k. 40 1/2, różne dochody rs. 10,016 k. 02 1/2; razem rs. 135,501 k. 69; w r. 1865; z ruchu osób rs. 69,193 k. 81, z przewozu towarów rs. 93,682 k. 63, różne dochody rs. 9,038 k. 05; razem rs. 171,914 k. 49; w roku 1865 więcej rs. 36,412 k. 80. Od początku stycznia do końca sierpnia 1865 roku dochód wynosi rs. 1,277,715 k. 85 1/2, w tym samym czasie roku 1864 dochód wynosił rs. 997,943 k. 58 1/2; zatem w roku 1865 więcej rs. 279,772 k. 27. b) na drodze żel. warsz.-bydg.: w r. 1864: z ruchu osób rs. 12,208 k. 03 1/2, z przewozu towarów rs. 8,696 k. 62 1/2, różne dochody rs. 4,081 k. 55; razem rs. 24,986 k. 21; w r. 1865: z ruchu osób rs. 18,210 k. 14, z przewozu towarów rs. 12,380 k. 87, różne dochody rs. 9,931 k. 37 1/2; razem rs. 40,522 k. 38 1/2; w roku 1865 więcej rs. 15,536 k. 17 1/2. Od początku stycznia do końca lipca 1865 r. dochód wynosi rs. 266,818 k. 33 1/2, w tym samym czasie w r. 1864 dochód wynosił rs. 229,397 k. 53 1/2; zatem w r. 1865 więcej rs. 37,420 k. 80 1/2.

* (Awansy). Awansowani zostali: z generał-majorów na generał-lejtnantów: członek rady Namiestnika Kaukazu, *Bartolomej*, z zachowaniem dotychczasowych obowiązków; ataman połowy wojska kozaków przy armji kaukaskiej *Chreszczatycki*; gubernator twerski, z orszaku Cesarskiego książę *Bagratiun*, — oba z zachowaniem dotychczasowych swoich obowiązków; zostający przy 2-iej dywizji jazdy gwardji, z orszaku Cesarskiego baron von *Stakelberg I*, z przeznaczeniem na pomocnika naczelnika tejże dywizji; poseł nadzwyczajny i minister pełnomocny przy dworze królewsko-belgijskim, generał-adjutant książę *Orłow*, z zachowaniem dotychczasowych obowiązków i tytułu; gubernator kijowski, z orszaku Cesarskiego *Kaznakow*, z pozostawieniem przy dotychczasowych obowiązkach i w jenerałnym sztabie; naczelnik wojskowo-naukowych zakładów, generał-adjutant *Isakow* i poseł nadzwyczajny przy Porcie Ottomańskiej, generał-adjutant

kładając pobyt na prowincji, gdzie i publiczność mniej wymagająca i brak krytycznej kontroli, przedstawiają mu pomyślniejsze warunki! Doprawdy, taki radykalny niedostatek „kochanków” na scenie warszawskiej i niemożności wyszukania ich, przynoszą niejaka ujmę żeńskiemu personelowi sceny naszej — utalentowane i powabne prima, secunda i tercia, dony, dramy i komedji warszawskiej, powinny by, przez samą już miłość własną, postarać się o zapełnienie tak ubliżającego im braku!

Serjo mówiąc, niedostatek pierwszego amanta, coraz dotkliwiej czuć się daje, gdyż przeszkadza stanowczo rozwojowi serjo dramatycznego repertuaru i pomimo najlepszych chęci prezesa i dyrekcji teatru stanowi nieprzebytą do podniesienia dramatu tamę. Jeżeli tedy ani szkoła dramatyczna, ani prowincjonalne teatry, nie mogą dostarczyć scenie tutejszej tak niezbędnej postaci, możeby jakiś piękny i wykształcony młodzieniec „ze świata” który rolę amantów grywał już z powodzeniem... zaryzykował się wystąpić na scenę, tem bardziej, że dyrekcja, pomimo szczupłych środków pekuniarnych, gotowa jest hojnie opłacić prawdziwy talent w tym rodzaju. *Avis au lecteurs, mes-sieurs!*

W teatrze Rozmaitości, przedstawiono dwukrotnie nawet, nową czyli raczej świeżo przetłumaczoną komedję Feuillet'a „Popielnicę.” Mały ten obrazek społeczny, ma w sobie myśl, jak każdy utwor utalentowanego pisarza, którego tak zwane „Przysłowia” idą zaraz po utworach Alfreda de Musset pod względem artystycznej wartości i wdzięku. Jednakże, myśl czyli główne zadanie „Popielnicy” utalentowany autor nie

dość jasno przeprowadził w drobnych szczegółach. Postawiwszy albowiem hrabinę Stefanję, jako hipokrytkę, udającą czułość dla pamięci pierwszego męża, jedynie z obawy zmniejszenia miłości drugiego — niepotrzebnie każe jej udawać tę czułość i rozpacz samotnie, w obecności tylko samej papugi, przed którą Stefanja wynurza swoje wdowie lamenta! chyba, że hipokrytka, żona, podczas tego monologu widzi ukrytego za portjerą męża, co dotąd jeszcze dla nas przynajmniej wyjaśnionem nie jest. Zdaje się, że p. Palińska, której talent w komedji salonowej rozwinął się tak znakomicie — nie wyrozumowała sobie dokładnie charakteru tej roli i nazbyt serjo ją wzięła... Tutaj, amfaza powinna widocznie naśladować patetyczność, ażeby widzów objaśnić o rzeczywistym charakterze heroiny. P. Palińska podnosząc niewłaściwie cały ton swojej roli, ciągnie za sobą i resztę personelu, który pomimowolnie zdążać za nią musi. Jednakże podczas drugiej reprezentacji, dzięki swobodnej akcji p. Stolpego i wydatnym odcieniom w grze p. Ostrowskiej, która rolę subretki Zuzi, szczęśliwie pojęła — a także, dzięki komicznej sytuacji utworzonej przez wejście na scenę Antoniego, lokaja, z której to sytuacji p. Damse skorzystał umiejętnie i utworzył scenę pełną humoru; — a może nawet, dzięki lżejszemu cokolwiek wzięciu roli przez samą heroinę komedji, „Popielnicę” za drugim razem, lepiej cokolwiek „wyszła.” — w każdym razie jednak, nie o tyle jeszcze, aby mogła zapewnić sobie powodzenie trwalsze.

We środę, zamiast odwiecznej komedji *Zoe*, w której wystąpić miała p. Kwiatkowska, dano drobne ar-

cydzieło Fredry „Odlutki i Poeta,” w którym pan Chęciński pierwszy raz wystąpił w roli po Chomanowskim i odegrał ją lepiej od poprzednika, dla którego zdolności, ten rodzaj charakteru niewłaściwym był polem. Zresztą, cały personel występujący w tym poetycznym obrazku: Rychter, oboje Ostrowscy i Piasecki, wybornie go odtworzyli przez staranną, pełną widocznego poszanowania wartości utworu, grę swoją.

Szósty raz przedstawiona we wtorek, nowa operetka Suppego, zgromadziła również liczną i również ożywioną publiczność, a koncertowa część widowiska ułożona z fantazji Thalberga, z Lunatyczki z walca, Ant. Kątskiego i „Wspomnienia Lublina” Wieniawskiego, wyegzekwowana biegle i smacznie, przez utalentowanego fortepjanistę, p. Tura, przygotowała publiczność do przyjemnych choć lżejszych już wrażeń, jakich dostarczyły jej piękne divertissement tancerzkie z opery Wieszcza Róż, podczas którego, druga tancerka, p. Kowalska, odznaczyła się świetnie i zyskała jednogodne oklaski widzów.

Nakoniec, wczorajsze przedstawienie *Violetty*, było nowym tryumfem Filleborna, który całą partję odśpiewał z siłą, czuciem i cieniowaniem, doprowadzonymi do wysokiego stopnia. Filleborn już dzisiaj należy do lepszych tenorów — a ciągi jego postępek tak w emisji tonów, jak w wokalizacji i grze nawet — przy głosie z natury pięknym i bogatym — wróży mu świetną przyszłość na każdej europejskiej scenie. Dla „honoru domu” pragnęlibyśmy szczerze i gorąco, ażeby postawiono go w możliwości pozostania na scenie naszej.

Ignatjew—oba z zachowaniem dotychczasowych obowiązków i tytułów i pozostawieniem w jenerałym sztabie. Z pułkowników na jenerał-majorów: z korpusu żandarmerji **Buckowski**, z przeznaczeniem do szczególnych poleceń przy szefie żandarmerji; dowódca 3-ej gwardyjskiej i grenadjerskiej brygady artylerji **Kochanow 2**, z zachowaniem dotychczasowych obowiązków; fligeladjutant Jego Cesarskiej Mości, liczący się w piechocie armji księżę **Swiatopolk-Mirski**, ze starszeństwem podług manifestu najwyższego z d. 18 lutego 1762 r. i zaliczeniem do orszaku Cesarskiego. (*Rus. Inw.*)

* (Zdjęcie sekwestru). Rząd gubernjalny kijowski ogłosił, że na mocy konfirmacji dowodzącego wojskami okręgu wojennego kijowskiego z d. 12 lipca, obywatel ziemski **Józef Młodecki**, mocno poszlakowany o udział w formowaniu w lasach swoich band powstańczych, zesłany został na mieszkanie do gubernji woroneżskiej, a majątek jego zwolniony od sekwestru i konfiskaty, oddany został, na jego prośbę, pełnomocnikowi jego, **Władysławowi Jemielskiemu**. (*Birż. Wied.*)

* (Zbrodnia zaburzenia spokojności publicznej). **Prezydent** p. Ortyński, **sędziowie**: pp. Mogilnicki i Jorkasch. **Obrońca**: Adwokat Dr. Czernyński. **Obżałowany**: Dyonizy Niziniecki. Zastępca prokuratora na następujących podstawach opiera swoje oskarżenie: W roku 1863 podczas powstania polskiego, był w Galicji ogromny napływ cudzoziemców. Rząd ażeby zapobiedz temu, obostrzył przepisy paszportowe, i nawet tutejszo-krajowcom z trudnością przychodziło otrzymać kartę legitymacyjną. Organizacja istniejąca natenczas w Galicji, ażeby temu zaradzić i nie tamować ruchu młodzieży, wydawała fałszywe karty legitymacyjne, noszące po większej części pieczęcie podobione: Cieszanowa, Andrychowa, Myslenic, Chranowa i t. d. Rząd od dłuższego czasu domniemywał się, iż wszystkie te fałszowane legitymacje i paszporta z jednego źródła pochodzą, i że jakaś osoba wyłącznie się tem trudni. Domniemywania te stwierdzono następującymi faktami: Na dniu 2 stycznia 1864 roku przytrzymał w Czerniowcach osobę, która za paszportem wystawionym na imię **Kazimierza hr. Brunickiego**, zamierzała udać się na Wołoszczyznę. Osoba ta uciekła i pokazało się, iż był nią **Karol Drzewiecki**. Paszport jego był sfałszowany. Urzędnicy, **Schmid** i **Kułaczkowski** zeznali iż przytrzymali niejakiego **Korytyńskiego**, który miał przy sobie fałszywy paszport na imię **Rudolfa Hinkenikla**. Obydwa te paszporta zdaniem znawców są pisane jedną ręką, podobną bardzo do ręki obżałowanego. Pada więc podejrzenie, iż on karty te i paszporta wydawał; podejrzenie to uzasadnia się nadto „skłonnością obżałowanego do podobnych rewolucyjnych czynności.” W roku 1849 był karany za udział w sprawie węgierskiej, lecz w 20 dni w skutek amnestji puszczono go na wolność. W roku 1862 podług sprawozdania policji, brał żywy udział w urządzaniu nabożeństw żałobnych; roku 1864 był obwiniony o pomaganie do ucieczki z więzienia **Krzykiemu**; sąd wojenny uwolnił go *ab instantia*. Policja lwowska od dłuższego już czasu mając w podejrzeniu p. Nizinieckiego śledziła go, ztąd wytłumaczyć sobie łatwo można, iż w krótkim przeciągu czasu odbyto u obżałowanego sześć rewizji. W pierwszych pięciu nie podejrzanego nie znaleziono, szóstą rewizję już nie była bezowocną. Rano o 7-ej godzinie p. **Blejm** w asystencji p. **Knocha** i kilku policjantów przybył do pomieszczenia obżałowanego z rozkazem pisemnym odbycia rewizji. Pan **Knoch** zaraz z początku rewizji znalazł w szafie, należącej do panny **Stawarskiej**, siostry żony obżałowanego, 77 arkuszy blankietów czystych na karty legitymacyjne; panna **Stawarska** oświadczyła wprawdzie, iż powierzył jej to jakiś nieznajomy do schowania, polecając jej, ażeby nie pokazywała tego nikomu, jednakże zdaniem prokuratora, „zeznanie to nie zasługuje na wiarę i tylko jest wybiegiem” dla zasłonięcia szwagra i żony. W końcu opiera prokuratorja i na tem swe oskarżenie, iż p. Niziniecki zeznał, że wielu ludzi udawało się do niego z prośbą o kartki legitymacyjne. Sąd uznał go winnym zbrodni zaburzenia spokojności publicznej w myśl § 58 i 66 i przekroczenia w myśl § 312 i skazał na jeden rok więzienia, zostawiając mu prawo do rekursu. (*Gaz. Nar.*)

* (Język rusiński). Słowo donosi, że austriackie ministerstwo stanu wydało pod dniem 2-m b. m. polecenie, ażeby w trzeciej klasie gimnazjum akademickiego we Lwowie wszystkie przedmioty wykładane były w przyszłym roku szkolnym w języku rusińskim.

* (Nowe stowarzyszenie literackie). Jak się dowiadujemy zawiązuje się we Lwowie stowarzyszenie literackie pod nazwą „Opieka piśmiennictwa i języka polskiego” mająca na celu podniesienie litera-

tury polskiej i czuwanie nad czystością języka. Słychać, że już pierwsze kroki zostały w tym względzie poczynione, a nawet projekt statutów ma już być gotowy. Stowarzyszenie chce wydawać jak najtaniej dzieła pożyteczne, między temi kalendarze i autorom udzielać pomoc pieniężną do wydawnictwa dzieł. Dzieła treści politycznej i religijnej są zupełnie wyłączone. Na dzieła naukowe, utylitarne i beletrystyczne, prozą i wierszem, mają być rozpisywane konkursy z premiami. Stowarzyszenie postanawia założyć bibliotekę, czytelnię, muzea i t. d. i wszystko to oddać bezpłatnie na użytek publiczny. Oddający się naukom mają być wspierani stypendjami dla odbywania podróży, literaci zubożali, ich wdowy i sieroty mają dostawać zapomogi. Stowarzyszenie ma składać się z członków honorowych w kraju i za granicą, z członków czynnych, akcjonariuszów i korespondentów. Członkowie rzeczywici mają płacić po 50 złr. na raz, albo po 60 złr. w ratach rocznych najmniej po 5 złr., instytutu po 100 złr. Za to kaźden z członków dostawać będzie przez całe życie wszystkie dzieła przez stowarzyszenie wydawane z wyjątkiem kalendarza. Stowarzyszenie wydawać będzie akcje roczne po 3 złr. z ograniczonym prawem dostawiania pism wydanych. Plan cały jest założony na wielki rozmiar. (*Krak. Z.*)

* (O reformie szkół). Wyszedł obecnie w Krakowie pierwszy zeszyt dzieła **Dra Dietla**, pod tytułem: *O reformie szkół krajowych*. „Dobre szkoły stanowią niewyczerpane bogactwo kraju,” takie jest godło tego dzieła. Zeszyt niniejszy obejmuje następujące główne rozdziały: „Stan szkół; komisja szkół krajowych; język wykładowy.” Zeszyt drugi obejmować będzie: „O szkołach ludowych czyli elementarnych;” zeszyt trzeci: „O średnich zakładach naukowych, t. j. o szkołach realnych i gimnazjach;” zeszyt czwarty: „O wyższych szkołach: uniwersytetach i instytutach technicznych.” Całe dzieło jest już ukończone w rękopismie i wyjdzie wkrótce z druku. Czysty dochód ze sprzedaży tego dzieła przeznaczają się dla ubogich uczniów szkół krakowskich. (*Krak. Z.*)

* (Odczyty o cholery). *Czas* donosi, że jeden z lekarzy krakowskich wyda wkrótce w języku polskim odczyty o cholery, które **Dr. Dietl** miał niegdyś w języku niemieckim na uniwersytecie jagiellońskim.

* (**Dr. Dietl**). *Czas* donosi, że ministerstwo stanu nie zatwierdziło wyboru **Dra Dietla** na rektora uniwersytetu jagiellońskiego na rok szkolny 1865/6 i poleciło dokonać nowy wybór. Inne wybory, mianowicie dziekanów i ich zastępców, zostały przez ministerstwo stanu zatwierdzone.

* (**Bank hipoteczny**). Z powodu wiadomości podanej przez *N. Fr. Presse*, że hrabia **Morski** i radca handlowy **Albert Cohn** z Hanoweru uzyskali w Wiedniu koncesję na założenie w Galicji banku, który ma udzielać pożyczki na dobra nieruchomości, *Czas* powiada, że w Polsce nie ma żadnego hr. **Morskiego** i że prawdopodobnie fundusze nowego banku są tak samo zmyślone jak i sam tytuł hrabiowski. W Galicji mieszka jedna tylko rodzina **Morskich**, posiadająca wieś **Latoszyn**.

* (**Drogi żelazne galicyjskie**). Zmiany w ruchu pociągów na drogach żelaznych północnej i galicyjskiej **Karola-Ludwika**, które zaprowadzone zostały z dniem 10-m b. m., są co do pociągów osobowych bardzo nieznaczne. Podług nowego rozkładu, pociągi te odchodzą z Krakowa do Lwowa o g. 10 m. 30 z rana i o g. 8 m. 30 wieczorem; do Wiednia o g. 7 m. 10 z rana i o g. 3 m. 30 po południu; do **Mysłowic** i **Szczakowej** o g. 8 z rana; do **Wieliczki** o g. 11 z rana; ze Lwowa do Krakowa o g. 5 m. 10 z rana i o g. 5 m. 20 po południu; z Wiednia do Krakowa o g. 7 m. 15 z rana i o g. 8 m. 30 wieczorem. Też pociągi przychodzą do Krakowa: ze Lwowa o g. 6 m. 11 z rana i o g. 2 m. 51 po południu; z Wiednia o g. 9 m. 45 z rana i o g. 7 m. 45 wieczorem; z **Mysłowic** i **Szczakowej** o g. 5 m. 21 wieczorem; z **Wieliczki** o g. 6 m. 15 wieczorem; do Lwowa zaś przychodzą o g. 8 m. 29 z rana i o g. 8 m. 36 wieczorem; do Wiednia o g. 5 m. 17 z rana i o g. 7 m. 37 wieczorem. Zmiany zaprowadzone w ruchu pociągów towarowych mają być bardzo znaczne, lecz nie są jeszcze znane. (*Krak. Z.*)

* (**Projekt kolei żelaznych**). *Grudziąź*, 7 września. Ponieważ mało jest nadziei dla zbudowania kolei toruńsko-malborskiej, zajęto się tu myślą poprowadzenia z mniejszymi daleko kosztami pobocznych dróg żelaznych, dla połączenia bezpośredniego miast nadwiślańskich z wschodnią koleją żelazną. Zwolennicy tego projektu zajęli się szczególniejszą myślą zbudowania pobocznej drogi żelaznej z tutejszego miasta aż do dworca kolei w **Warlubiu** i połączenia jej przez **Wisłę** za pomocą przewozowych statków

parowych. Zresztą, są to dotychczas tylko pierwsze zarysy tego planu. (*Patr. Z.*)

* (**Odkrycie broni**). W dniu 13 czerwca r. b. na terytorjum wsi **Grodziszczko** w powiecie średzkim, znaleziono zakopanych w rowie 75 sztuk kabinów dla kawalerji; obecnie sąd powiatowy w **Środzie** wzywa właścicieli tej broni, ażeby dla odbioru jej udowodnili swoje prawa. (*Pos. Z.*)

* (**Oświetlenie gazowe**). *Leszno*, 11 września. Wczoraj wieczorem miasto tutejsze pierwszy raz zajaśniało przy oświetleniu gazowym. Dla sprawienia publiczności tem większej niespodzianki, **Lehmann**, który kierował technicznymi robotami przy zbudowaniu zakładu gazowego, kazał wypuszczać gaz w różnych fantastycznych obrazach. (*Posen. Z.*)

Ameryka.

* (**Stosunki z Meksykiem**). *Herald* uznał za stosowne postawić znowu na porządku dziennym kwestję meksykańską, zaniechaną od niejakiego czasu, przyczem wygłasza w swych artykułach twierdzenia, z których jedne są błędne, inne zaś całkiem niedorzeczne. Podług dziennika p. **Bennetta**, p. **Degollado**, bawiący od pewnego czasu w Nowym Jorku, miał jakoby otrzymać od cesarza **Maksymiljana I** polecenie doręczenia prezydentowi listu ubolewania z powodu zgonu p. **Lincolna**, p. **Johnson** zaś miał jakoby odmówić wręcz przyjęcia tak listu jak i samego pana **Degollado**. Wszystkie te twierdzenia są błędne. Polityka jest całkiem obcą podróży p. **Degollado** do Stanów Zjednoczonych. Cesarz **Maksymiljan** nie pisał do p. **Johnsona** listu ubolewania we cztery miesiące po wypadku, który miał dać do tego powód. (*Cour. des Et. Un.*)

* (**San-Domingo**). Wiadomości z **San-Domingo** są bardzo smutne. Po anarchji nastąpiła wojna. Pronunciamento, na czele którego stanął jenerał **Cabral**, z tytułem „protektora rzeczypospolitej,” oświadczyło się przeciw rządowi **Santiago de los Caballeros**. *El Monitor*, organ rządu republikańskiego, objaśnia w swym numerze z 9 sierpnia przyczynę tego pronunciamento i przedstawia smutny stan rzeczypospolitej dominikańskiej pod rządami jenerała **Pimentel**. Jenerał **Cabral** wywiesił sztandar powstania z godłem: *Libertad, igualdad, fraternidad*. (*La Fr.*)

Anglja.

* (**Okólnik hr. Russla**). Dzienniki angielskie donoszą, że hr. **Russel** przesłał reprezentantom Anglii przy dworach zagranicznych okólnik w przedmiocie konwencji gasteińskiej. Anglja nie chce wyjść ze swej postawy neutralnej, lecz czyni zastrzeżenia. (*La Fr.*)

* (**Shenandoah**). *Times* radzi rządowi angielskiemu, ażeby dopomógł Stanom-Zjednoczonym do schwytania statku korsarskiego *Shenandoah*, który przestał być statkiem skonfederowanym. (*La Patr.*)

Austrja.

* (**Finanse**). Dość ciekawym, zwłaszcza dla świata finansowego, jest artykuł nadesłany z **Wiednia** do *Dresd. Jour.* i zdradzający charakter półurzędowy. W artykule tym powiedziano: Pisma tak austriackie jak i zagraniczne mówią wiele o polityce finansowej rządu austriackiego. A tymczasem dla zadosy uczynienia potrzebom bieżącym i regularnym utrzymania państwa, administracja skarbu nie ma potrzeby uciekania się do nadzwyczajnych środków, albowiem podatki wpływają obecnie bardzo regularnie, i nawet z zaległych podatków osiągnane są dość znaczne summy. Dla pokrycia nadzwyczajnych potrzeb, hr. **Larisch** zamierza wprawdzie przedsięwziąć wielką operację kredytową, lecz takowa nie dotknie bynajmniej kredytu Austrji za granicą. Odwoła się on do gotowości do ofiar ze strony obywateli austriackich, przyczem wyrażenie „gotowość do ofiar” rozumieć należy w tem znaczeniu, że nowa operacja kredytowa zapewni jedynie normalne procenta i raty od ofiarowanego kapitału, lecz nie da nadziei wygrzywania tych ogromnych losów loteryjnych, do jakich niestety dotychczasowa polityka finansowa przyzywała wierzycieli Austrji. Do przywrócenia atoli równowagi pomiędzy dochodami i wydatkami, najbardziej przyczyni się staranny system oszczędności i mniej kosztowna maszynerja administracyjna. (*Nordd. A. Z.*)

Francja.

* (**Wybory**). Uwaga powszechna zwrócona jest obecnie na wybory w departamencie **Oise**, gdzie na miejsce zmarłego p. **Lemaire**, ma być wybrany nowy deputowany. Kandydat popierany przez rząd uzyska, jak się zdaje, na wyborach przedwstępnych większość głosów, lecz potem opozycja, która wystąpiła obecnie z licznymi kandydatami, da swe głosy temu z pomiędzy kandydatów opozycyjnych, który mieć będzie

prz. / pierwszym wyborze najwięcej za sobą głosów. Pis. ma opozycyjne spodziewają się, że w ten sposób ka. dydat rządowy upadnie. Zastosowany przeto będzie ten sam manewr, który przed kilkoma tygodniami i zapewnił w departamencie Aisne zwycięstwo opozycji. (Nordd. A. Z.)

* (Serdeczne porozumienie z Anglią). P. Alfred Assolant w ostatnim numerze *Courrier du Dimanche*, rozwodząc się nad uroczystościami w Cherbourgu i Portsmouth, usiłuje dowiedzieć, jak mało znaczącą jest doniosłość serdecznego porozumienia pomiędzy Francją i Anglią, kiedy we wszystkich kwestiach politycznych interesa obydwóch mocarstw są sobie przeciwnie. Nie można przecież p. Assolant uczynić zarzutu, ażeby nie był przyjacielem postępu i wolności, zarzutu, jakim zwolennicy przymierza francuzko-angielskiego obsypują szczerze wszystkich tych, którzy nie zgadzają się z ich bożyszczem. (Nord.)

* (Eskadry angielska i francuzka). Zda się, że nie ulega wątpliwości, iż eskadra angielska zwiedzi w roku przyszłym port Tulon. Niektóre statki pancerne, znajdujące się obecnie w porcie, na warsztatach lub rejdach Portsmouthu, a mianowicie *Royal-Alfred*, *Minotaure* i *Scorpion*, zostaną, jak powiadają, uzbrojone na przyszłą wiosnę i połączą się z eskadrą angielską. Oficerowie angielscy zabawią tym razem we Francji, po uroczystościach, przez dość długi czas i zwiedzą w celu naukowym, na fregatach parowych, które towarzyszyć będą eskadrze pancernej, porty Lorient i Rochefort. Z Tulonu eskadra angielska uda się do Malty, i powiadają że w tamczym właśnie porcie eskadra francuzka odda jej wizytę. (La Patr.)

* (Okólnik p. Drouyn de Lhuys). *Jour. de Bruxelles* ogłasza wyjątek z noty okólnikowej p. Drouyn de Lhuys do reprezentantów dyplomatycznych Francji przy dworach zagranicznych, w przedmiocie konwencji gasteińskiej. Wiemy, że okólnik ten istnieje, lecz wyjątek z niego podany przez *Jour. de Bruxelles* zdolny jest zmienić znaczenie samej noty i z tego powodu powstrzymujemy się od powtórzenia go. (La Fr.)

* (Jen. Lamoricière) zmarł 12-go b. m. przed południem w swym zamku. (Wolffs T. B.)

Grecja.

* (Kłopoty rządu). Podług listów z Aten, położenie rzeczy w Grecji zniewoliło króla do skrócenia swego pobytu na wyspach jońskich. Rząd widział się zmuszonym do zaciągnięcia pożyczki od jednego z angielskich domów bankierskich, dla pokrycia niezbędnych wydatków. Jen. Kalergis wyjechał do Paryża z misją, co do której gabinet nie dał jeszcze dotąd objaśnień. (La Fr.)

Meksyk.

* (Pomyślne wiadomości). Statek pocztowy *La Floride*, który przybył do Saint-Nazaire w dniu 9-m b. m., przywiózł wiadomości z Meksyku nie zawierające w sobie wprawdzie żadnego nowego faktu co do działań wojennych, ale za to budzące żywy interes pod względem położenia kraju. W stanie Sonora znaczna nastąpiła zmiana. Kilka okręgów indyjskich uznawszy cesarstwo, same pod kierunkiem generała Gandara i dowódcy załogi w Canori wypędziły od siebie rokoszan. W stanach Durango i San Luis spokojność nie była wcale zakłóconą. Wojska sprzymierzone stanęły szczęśliwie na miejscach, na których przepędzić mają porę dżdżystą. (Le Mon. Un.)

Prusy.

* (Sprawa Otta) roztrąsaną jest przez komisję mieszaną, złożoną w połowie z wojskowych, w połowie zaś z urzędników cywilnych. (La Patr.)

* (Jen. Gablenz. Hr. Kielmannsegge. P. Bismarck). *Berlin*, 13 września. Feldm. por. baron Gablenz przybył tu i powitany został przez p. Bismarcka, z którym udał się do Babelsberga na obiad dworski. — Hr. Kielmannsegge konferował kilkakrotnie, podczas kilkodniowego tu pobytu, z p. Bismarckiem, i udał się wczoraj napowrót do Lauenburga. — P. Bismarck towarzyszyć będzie w niedzielę królowi do Merseburga, w końcu zaś b. miesiąca wyjedzie do Biarritz. — Rząd nie zamierza bynajmniej zaniechać używania pism urzędowych do artykułów o sprawach państwa. (Wolffs T. B.)

* (Organizacja wojskowa w księstwach. — Lauenburg). Niektóre pisma doniosły, że Austria wszczęła z Prusami układy co do przyszłej organizacji militarnej księstw nadelbańskich. Wiadomość ta jest bezzasadna. Również bezzasadne są, jak się dowiadujemy, rozmaite kombinacje co do przyszłego stosunku Lauenburga do Prus; błędną jest mianowicie wiadomość podana przez *Voss. Z.*, jakoby Lau-

enburg miał być urządzony jako okręg laudracki, z przyłączeniem go do prowincji brandenburskiej. Nie powzięto jeszcze żadnego postanowienia co do przyszości Lauenburga. (Nordd. A. Z.)

* (P. May) odwiezionym został w dniu 6-m b. m. do Perleberga, dla stawienia go przed tamtejszy sąd powiatowy. (Patr. Z.)

* (Jen. Manteuffel). *Altonaer Merkur* donosi z Szlezewigu, że jen. Manteuffel kupił tamtejszy pałac księcia Karola Glücksburskiego za sumę 150,000 marek. (Patr. Z.)

* (Ks. augustenburgski). *Kiel. Z.* zaprzecza rozpuszczonym pogłoskom o wyrażeniu się księcia augustenburgskiego podczas jego rozmowy z generałem Manteuffel. — Do *N. Fr. Pr.* telegrafują, że w otaczających ks. augustenburgskiego osobach panuje jak największe zwątpienie. (Patr. Z.)

* (Odmówienie płacenia podatków). Delegowani stowarzyszeń szlezewig-holsztyńskich zebrani na przedwstępnej posiedzeniu swoim w Neu-Münster, poruszyli kwestję ogólnego odmówienia płacenia podatków. (Hamb. Nachr.)

Włochy.

* (Wybory). Dzienniki włoskie wszczęły już polemikę z okoliczności przyszłych wyborów. Większa część gazet zaleca wyborcom przewodców stronnictwa liberalnego, pp. Minghetto, Ratazzego, La Marmora i t. d.; dzienniki klerykalne mają także naturalnie swych kandydatów; przypisywany jest stronnictwu klerykalnemu zamiar spółzawodniczenia wszelkimi siłami ze stronnictwem liberalnym. *Diritto* oburza się mocno na myśl parlamentu, którego większość byłaby klerykalną: „Wówczas”, powiada ten dziennik, „potrzebaby wznosić barykady, lub też, dla ocalenia jedności, poświęcić wolność dla dyktatury, lub narzeczcie zdecydować się na reakcję i na smutne jej następstwa! Podobny parlament spowodowałby nieład, a następnie reakcję lub gwałtowną rewolucję, absolutyzm lub anarchję. Kraj potrzebuje izby sumiennej, liberalnej, dążącej do zjednoczenia Włoch”. (La Pair.)

Korespondencje Dziennika Warszawskiego.

Ze Stopnickiego, 29 (10) września 1865 r.

Odpust w Wiślicy. — Ks. Kossowski. — Dom Długosza. — Fizjonomia publiki odpustowej. — Zaciąg wojskowy. — Wiślica się buduje.

Dzień 7 września (według rzym. kalend.) jest dla Wiślicy dniem wielkiej uroczystości, zgromadzającym z jej okolic tysiące pobożnych, spieszących do cudownego obrazu N. Panny wiślickiej. Wspaniała świątynia nie może pomieścić zgromadzonego tłumu, którego różnobarwnym wieńcem otacza jej posiwiśle starością mury, i zalega sąsiedni rynek miasta. Opisować szczegółowo odpustowej sceny, nie widzę potrzeby; tego rodzaju uroczystości znane są dobrze czytelnikom *Dziennika*, a więc niechęć narażać na próbę ich cierpliwości. Odpusty straciły dzisiaj wiele z pierwotnego uroku; nie ma już tej wiary gorącej i namiętnej, jaka cechowała odległe wieki, w których tego rodzaju obchody powstały. Dzisiaj jest to uroczystość uświęcona zwyczajem; każdy spieszy na odpust, żeby się zobaczyć ze znajomym, porozmawiać, przypatrzeć się temu i owemu, a wreszcie... zjeść dobry obiad w domu gościnnego proboszcza, obiad złożony z ryb, jako w dzień postu, obłany starym węgrynym, bo „post pisces, vinum miscet”. — Tak to materializm wieku wciska się wszędzie, nawet w kościelne przybytki; zostały tylko formy dawne, ale duch z nich uleciał!

Obraz jaki przedstawiał zgromadzony tłum, był pełen życia i różnaitości. Obok czerwonych czapek, jakimi lud wiejski w tych stronach głowę swą nakrywa, przewijały się modne elegandy parasolne i wystrojone damy. Dla malarza rodzajowego, dla turysty ciekawca, dla myślącego obserwatora, było tu obszerne pole do spostrzeżeń....

Kazanie w czasie sumy powiedział ks. Kossowski dziekan wiślicki a proboszcz Nowego Miasta Korczyńska. Dawno już nie zdarzyło mi się słyszeć tak wzniosłej i prawdziwie kościelnej wymowy. Nie było tu żadnych ciemnych aluzji ani przenośni niezrozumiałych, żadnych wykrzyków teatralnych i apokaliptycznych konwulsji, ale był głos chrześcijański, świętością swego powołania natchnionego, kapłana. Namaszczenie to religijne, ten ogień święty rozgrzewający serca słuchaczy, przychodzi z wysoka, jako nagroda za pracę duchową i życie według zakonu Bożego.

Wspominałem już raz, że obok wspaniałej świątyni wiślickiej stoi stara piętrowa kamienica, wystawiona w stylu XV wieku, której jest przejściem z gotycyzmu w renesans: — kamienica ta nosi nazwę „domu

Długosza” jako wystawiona kosztem zasłużonego historyka, którego w tych stronach pozostał liczne sobie pamiątki, jak kościół na Goryslawicach i w Chotlu-czerwonym. Dom ten zbliża się powolnym krokiem do zupełnej ruiny. Dach w znacznej części zniszczony, nie przedstawia dostatecznej zapory przeciw wodzie deszczowej i śniegowym roztopom; woda i wilgoć wciska się między mury, niszcząc to, co uszanowały wieki. Gdyby szan. celebrians dzisiejszego odpustu, który przed paru laty ofiarował trzy tysiące rubli sr. na mający się założyć, czy już kwitnący zakon czy bractwo religijne w Kielcach, był zrobił taki dar prawdziwie książęcy dla domu Długosza, swego zasłużonego konfratry w kościele, mógłby mieć prawo do wdzięczności publicznej. Tego rodzaju budowle za granicą, np. w Niemczech, strzeżone są z religijną czcią — to też dzisiaj jeszcze Norymberga, to miasto średnio-wiecznej architektury par excellence, przedstawia ten sam widok, jak w czasach, kiedy w jej murach żyli: Albert Dürer i szewc-poeta.

Dom ten wyrestaurowany, a przynajmniej zabezpieczony przeciw zniewagom powietrza, przedstawiałby dogodne pomieszczenie dla magistratu, szkoły, miejscowego wikariusza; a tak połączyłoby się istotny pożytek z poszanowaniem architektonicznych zabytków, ułtę dulci. Ale... będąc przekonanym o bezskuteczności tego rodzaju odezwy, nie rozwodzę się więcej nad tym przedmiotem; wolę się przypatrzeć zebrany tłum włościan, i podzielić się razem z nimi ich radością pełną szczerą otwartości. Kto przed niedawnym jeszcze czasem przypatrywał się kiedy fizjonomji wiejskiego ludu, a widział dzisiaj ich promieniejące wesołością oblicza, ten musi przyznać, że w krótkim przeciągu czasu lud ten zmienił się do niepoznania. Dawniej zewnętrzność ludu wiejskiego miała w sobie coś przerażającego ponurego: jeżeli się wselił, to po pijanemu; oblicze chłopca wyrażało smutek i zgnębienie... Przypatrzmy się temu ludowi w czerwonych czapkach, jaka u niego postawa! Na sukmanie przypięty biały medalion z wizerunkiem Cesarza, na pamiątkę oswobodzenia ze szlacheckiej niewoli: nie zawieszają na dół ciężarnej troski głowy, ale ją wyprostowali, z wyzywającym wyrazem patrząc na surdutową czeredę — mówi między sobą: „mina ciarachom zkiepsniała (zgasła), bo Polskę wygrali”.

Gdyby panowie politycy, patrioci, którzy siedzą po parzykach kawiarniach, znają lud polski zapewne z jakiej poetyczno-fantasmagorycznej idylli, mogli być na wiślickim odpuscie, i mogli do woli przypatrzeć się temu ludowi, przysłuchać się jego rozmowie i zdaniem, o zaprawdę pomarliby ze zmartwienia! Odbywająca się od kilkunastu dni superrewizja, zgromadza w Stopnicy znaczną liczbę włościan będących w wieku popisowym. Dawniej formalność ta wywoływała smutne obrazy; chłop, niewolnik nie poczuwał się do obowiązków obywatela kraju. Dzisiaj młody włościanin dumny z łask jakie odebrał od Monarchy, wiedząc że jest obywatelem kraju, że wspólne prawa strzegą bezpieczeństwa jego osoby i majątku, z pieśnią na ustach spieszy na usługi Cesarza i ojczyzny. Wiślica zniszczona przed kilku laty ogniem, już się zupełnie odbudowała, a nowo wznosząca się kamienica piętrowa w rynku, przyczyni się znacznie do upiększenia miasta.

β.

Teatr.

Lublin, 6 sierpnia.

Afiszę teatralną już nam zapowiedziały ostatni tydzień pobytu trupy lwowskiej w naszym mieście; najwybitniejszym było przedstawienie „Ukrainki”, otytułowanej szumną nazwą *Opery czarodziejskiej*. Czy epitet ten, czy spodziewane śpiewki ukraińskie, czy może niedziela która przypadła na to przedstawienie, — mniejsza o powody — dosyć, że teatr przepelniał się spektatorami. Przygotowana do oczarowania publika, oczarowała się może tylko wyborną grą pana Linkowskiego, podrzędnego bohatera tej sztuki; z opery zaś straszliwie się rozczarowała, a raczej zoperowała vel zoperowaną została. Cała treść tej sztuki dość płaska, i tylko piękne śpiewki ukraińskie wykonane przez pana Koncewicza i panią Baranowską, zwłaszcza pierwszego, przy charakterystycznym tańcu kozaka ukraińca, wyratowały operę i pozyskały zadowolenie publiczności.

Ani Ukrainka, ani powtórzona drugi raz Schadzka, ani też Skalmierzanka nie mogły się cieszyć takim powodzeniem, jak lekka operetka Souppego, Burmistrz oberżysta, powtórzona w ciągu czterech tygodni już piąty raz. Prześliczna muzyka, cechująca się oryginalnością melodji i piękną instrumentacją w każdym bez wyjątku ustępie, gładki i potoczysty styl libretta, wyborna gra artystów, osobiście p. Linkowskiego, którego w roli lichwiarza uważany tu u zenitu doskonałości, wszystko to razem posiada tyle powabu,

